

HELSINGIN KAUPUNGIN RAITIOLIIKENNESÄÄNTÖ

1 § Raitioliikenteessä Helsingin kaupungin alueella on sen lisäksi, mitä muussa lainsäädännössä on säädetty, noudatettava tämän raitioliikennesäännön määräyksiä.

Raitioliikenne

2 § Tässä raitioliikennesäännössä raitioliikenteellä tarkoitetaan Helsingin kaupungin hallinnoimalla raitiotiellä tapahtuvaa liikennöintiä.

Raitioliikenteessä noudatettavia ohjeita

3 § Raitiovaunu saa pysähtyä matkustajien ottamista ja jättämistä varten vain liikennemerkillä merkityllä raitiovaunupysäkillä.

Raitiovaunun ovia ei saa avata ennen kuin vaunu on pysähtynyt eikä niitä saa sulkea ennen kuin matkustaja on poistunut vaunusta tai nousut vaunuun.

Raitiovaunulla ei saa lähteä liikkeelle ennen kuin raitiovaunun ovet ovat sulkeutuneet.

4 § Raitiovaunua saa peruuttaa vain silloin, kun kuljettajalla tai häntä avustavalla henkilöllä on esteetön näkyvyys vaunun taakse. Kuljettajaa saa avustaa peruuttamistilanteissa vain toinen raitiovaununkuljettaja tai huoltoajoluvan tai varikkoajoluvan (vain varikoilla) saanut henkilö tai poliisi.

5 § HKL-Raitioliikenne pitää luetteloa, josta ilmenee, kuka milloinkin on toiminut kuljettajana kussakin vaunussa. Luettelo säilytetään vähintään kolmen (3) vuoden ajan. Luettelosta luovutetaan tietoja rekisteriselosteen mukaisesti.

Raitiovaununkuljettaja

6 § Raitiovaunua saa 10 §:ssä mainituin poikkeuksin kuljettaa vain henkilö, jolla on HKL-Raitioliikenteen johtajan myöntämä voimassaoleva ajolupa. HKL:n raitioliikenteessä ovat käytössä seuraavat ajoluvat:

- 1) *Raitiovaunun ajolupa*: Oikeuttaa raitiovaunun kuljettamiseen koko rataverkossa ja linjaliikenteessä.
- 2) *Huoltoajolupa*: Oikeuttaa raitiovaunun kuljettamiseen koko rataverkossa siirto- ja koeajossa.
- 3) *Varikkoajolupa*: Oikeuttaa raitiovaunun kuljettamiseen varikkojen alueella sijaitsevalla rataverkolla.

HKL-Raitioliikenne pitää luetteloja niistä henkilöistä, joilla on oikeus kuljettaa raitiovaunua. Luettelosta luovutetaan tietoja rekisteriselosteen mukaisesti.

Raitiovaunua ei saa kuljettaa henkilö, jolta sairauden tai väsymyksen tai muun syyn takia puuttuvat siihen tarpeelliset edellytykset tai jonka terveydentila ei enää täytä raitiovaunun kuljettamiseen vaadittavan ajoluvan edellytyksiä.

7 §

HKL-Raitioliikenne järjestää raitiovaunun kuljettajatutkinnon hyväksymänsä opetussuunnitelman mukaisesti. Tutkinnon järjestämiseen liittyvät myös tarpeelliset kokeet sekä määrittely vaatimuksista, jotka asetetaan kuljettajatutkinnon hyväksyttävälle läpäisemiselle. Yleiset vaatimukset raitiovaunun kuljettamiseen myönnettävälle ajoluvulle on määritetty raitioliikennesäännössä.

8 §

Raitiovaunun kuljettamiseen vaadittavan ajoluvan edellytyksenä on:

- a) henkilö on täyttänyt 21 vuotta (poikkeuksena tästä on varikkoajoluvan haltija),
- b) henkilöllä on vähintään B-luokan ajokortti (poikkeuksena tästä on varikkoajoluvan haltija),
- c) henkilö täyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa ajoterveydestä (1181/2011) säädetyt ryhmän 2 terveysvaatimukset,
- d) henkilön näön tarkkuus korjaavia linssejä käyttäen tai ilman niitä on toisella silmällä vähintään 0,8 ja toisella vähintään 0,5,
- e) henkilön silmien yhteinen näkökenttä ja väriaisti on normaali,
- f) henkilö kuulolaitteella tai ilman sitä kuulee ainakin toisella korvalla tavallisen puheäänän neljän (4) metrin etäisyydeltä,
- g) henkilöllä ei ole sellaista vikaa, sairautta tai vammaa, joka olennaisesti heikentää hänen kykyään toimia raitiovaununkuljettajana,
- h) henkilö hallitsee riittävällä varmuudella raitiovaunun kuljettamisen ja toimintatavat, tuntee raitiovaunun tekniset ominaisuudet siten, että kykenee arvioimaan vaunun liikennekelpoisuuden ja on osoittanut kokeella, että ymmärtää ja hallitsee kuljettamansa vaunun turvallisuusmääräykset ja tämän raitioliikennesäännön.

Liikennelaitoksen toimitusjohtaja voi myöntää poikkeuksia tämän pykälän määräyksistä HKL-Raitioliikenteen esityksestä ja HKL:n turvallisuuspäällikön valmistelun perusteella, mikäli siihen on erittäin painavia syitä ja voidaan arvioida, ettei poikkeamisesta aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle.

9 §

Ajoluvan haltijalla täytyy olla voimassa oleva B-luokan ajokortti. Mikäli ajoluvan haltija menettää ajokorttinsa, hänen on välittömästi ilmoitettava siitä esimiehelleen.

Ajolupa raitiovaunun kuljettamiseen annetaan kerrallaan enintään viideksi (5) vuodeksi. Ajolupa uudistetaan, jos ajoluvan haltija edelleen täyttää ajoluvan saamisen edellytykset. Ajoluvan uudistamisen edellytyksenä on, että henkilön raitiovaunun ajokokemuksesta ei ole kulunut enempää kuin kolme (3) vuotta.

Ajoluvan haltijan on esitettävä HKL-Raitioliikenteelle lääkärintodistus terveydellisten edellytysten täyttymisestä ennen kuin viisi (5) vuotta on kulunut ajoluvan myöntämisestä.

HKL-Raitioliikenne voi edellyttää ajoluvan haltijaa käytännössä osoittamaan ajotaitonsa ajonäytteellä, jos ajolupa on voimassa mutta ajoluvan haltija ei ole kuljettanut raitiovaunua säännöllisesti.

HKL-Raitioliikenne voi peruuttaa ajoluvan, mikäli HKL-Raitioliikenne katsoo, että henkilö ei enää täytä ajoluvan saamiselle asetettuja edellytyksiä. Työsuhteen päättyessä, tai kun tarve ajoluvan käyttämiselle on päättynyt, henkilön raitiovaunun ajo-oikeus raukeaa.

10 §

Kuljettajaoppilas saa harjoitella raitiovaunun kuljettamista opettajan ollessa hänen vieressään. Opettaja katsotaan tällöin kuljettajaksi. Kuljettajaopettajan tulee huolehtia, että opetusajossa raitiovaunun tulee olla merkitty niin, että selkeästi ilmenee raitiovaunun olevan opetuskäytössä.

Kuljettajan tutkintoon liittyvän ajokokeen aikana tutkittava katsotaan kuljettajaksi.

Raitiovaunu

11 §

HKL-Raitioliikenteen matkustajaliikenteessä olevien raitiovaunujen tulee täyttää HKL-Raitioliikenteen johtajan tarkastamat yleiset linjaliikennekelpoisuusehdot, jotka HKL-Raitioliikenteen vastuuhenkilöt ovat laatineet ja jotka HKL:n turvallisuuspäällikkö on hyväksynyt.

12 §

Raitiovaunun on oltava rakenteeltaan, varusteiltaan, kunnoltaan ja turvalaitteiltaan sellaisessa kunnossa, että sillä voidaan turvallisesti liikennöidä ja että raitiovaunu muutenkin täyttää HKL:n turvallisuuspäällikön hyväksymässä raitiovaunujen yleisissä linjaliikennekelpoisuusehdoissa asetetut ja kulloinkin voimassa olevat vaatimukset.

13 §

Liikennöitäessä linjaliikenteessä yhteen kytketyllä raitiovaunuyhdistelmällä kuljettajan tulee hallita koko yhdistelmän ohjaaminen.

- 14 § Ennen kuin uusi raitiovaunutyyppi otetaan liikenteeseen, valmistajan ja/tai maahantuojan on tyyppihyväksyttävä raitiovaunutyyppi suorittamalla kaikki tarpeelliset ja välttämättömät testit Helsingin olosuhteiden ja HKL-rataverkon varalta ja esitettävä näiden testien suorittamisesta tarpeelliset asiakirjat sekä selvitys hyväksytystä katsastuksesta. HKL:n toimitusjohtaja hyväksyy raitiovaunutyypin käytön matkustajaliikenteessä valmistajan ja/tai maahantuojan antaman selvityksen sekä HKL:n turvallisuuspäällikön niiden perusteella tekemän arvion ja muun valmistelun perusteella.
- 15 § HKL-Raitioliikenteen tulee huolehtia siitä, että raitiovaunukuljettajalla on tyyppikoulutus kuhunkin käyttämäänsä raitiovaunuun tai raitiovaunuyhdistelmään. Raitiovaunukuljettaja huolehtii omalta osaltaan, että ajaa vain sellaista raitiovaunutyyppiä ja/tai raitiovaunuyhdistelmää, johon on saanut asianmukaisen koulutuksen.
- 16 § Raitiovaunujen katsastuksessa sovelletaan ajoneuvolain rekisteröintikatsastusta ja määräaikaikatsastusta koskevia määräyksiä soveltuvin osin. HKL-Raitioliikenne laatii tai laadituttaa jokaista kalustotyyppiä kohti erilliset katsastusohjeet ja katsastuspöytäkirjat.
- Raitiovaunun katsastus jaetaan turvallisuusosioon ja tekniseen osioon.
- Erikseen kunkin liikenteeseen otettavan raitiovaunun kohdalla tehtävässä rekisteröintikatsauksessa määrätään raitiovaunulle tunnistenumero, joka merkitään raitiovaunun eteen, taakse ja molemmille sivuille.
- Rekisteröintikatsastusta seuraa vuosittain uusintakatsastus, kuitenkin aikaisintaan 8 kk:n kuluttua edellisestä katsastuksesta ellei uusintakatsastuksen aikaistamiseen ole jotakin erityisiä syitä.
- Raitiovaunujen kaikista katsastuksista pidetään pöytäkirjaa ja ne tallennetaan HKL:n tietojärjestelmässä omaan rekisteriin ja arkistoidaan asianmukaisesti. HKL-Raitioliikenne esittää aina vaadittaessa katsastuspöytäkirjat poliisille tai muille viranomaisille. Katsastuksen toimittajan määrää HKL-Liikelaitoksen toimitusjohtaja.

Raitioliikenteen turvallisuusvastuut

- 17 § HKL vastaa turvallisen ja luotettavan raitioliikenteen ylläpidosta, kehittämisestä ja kunnossapidosta. HKL vastaa:
- 1) raitioliikennejärjestelmän turvallisesta käytöstä, käyttöön liittyvää riskien hallinnasta ja seurannasta, onnettomuuksien ja vaaratilanteiden seurannasta sekä tarpeellisista riskienhallintatoimenpiteistä;

- 2) hallinnassaan olevien raitiovaunupysäkkien, raitiotieverkon, raitiovaunuvarikon sekä liikenneopasteiden ja muiden teknisten laitteiden turvallisuudesta ja asianmukaisesta kunnossapidosta;
- 3) raitiovaunujen, muun liikkuvan kaluston ja muiden niihin liittyvien teknisten laitteiden turvallisuudesta, katsastuksesta ja asianmukaisesta kunnossapidosta;
- 4) raitioliikenteen infran ja liikkuvan kaluston yhteentoimivuuden varmistamisesta;
- 5) raitiovaunukuljettajien, liikenteenohjaushenkilökunnan ja muun raitioliikenteen liikenneturvallisuustehtävissä toimivan henkilöstön kouluttamisesta ja pätevyydestä;
- 6) raitioliikenteen toteuttamisessa käytettyjen alihankkijoiden ja niiden henkilöstön kelpoisuudesta ja pätevyydestä; sekä
- 7) työturvallisuusjohtamisesta raitioliikenteessä sekä kiinteistöjen ja kaluston kunnossapidossa.

18 § HKL-Raitioliikenne ei käytä matkustajaliikenteessä raitiovaunuja tai perävaunuja, jotka eivät kaikin osin täytä raitioliikennesäännön määräyksiä. Tällaisia raitiovaunuja saa kuitenkin tilapäisesti siirtää HKL:n raitioliikenneverkolla edellytyksin, että tarpeellista varovaisuutta noudatetaan. Liikennöintitiedot raitiovaunusta, joka ei täytä raitioliikennesäännön määräyksiä, tallennetaan ja arkistoidaan HKL-Raitioliikenteen tietojärjestelmään.

Raitiovaunun matkustajat

19 § Raitiovaunun matkustajan tulee raitiovaunussa ollessaan, siihen noustessaan sekä raitiovaunusta poistuessaan noudattaa joukkoliikenteen järjestyksestä ja turvallisuudesta annettujen lakien määräyksiä; keskeiset näistä laeista ovat:

- laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä 17.6.1977/472 siihen tehtyine muutoksineen,
- järjestyslaki 27.6.2003/612 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen,
- laki joukkoliikenteen tarkastusmaksusta 11.5.1979/469 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä
- tieliikennelaki 3.4.1981/267 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

20 § Raitiovaunussa ei saa kuljettaa palavia nesteitä, kaasusäiliöitä, räjähdysaineita tai happoja eikä muutakaan tavaraa, joka voi vaarantaa tai haitata matkustajia tai raitioliikenteen hoitoa.

21 § Raitioliikenteessä matkustavan tulee kuljettaessaan matkatavaroita tai kotieläimiä noudattaa niiden kuljetuksesta annettuja ohjeita.

22 § Raitiovaunussa ei saa harjoittaa tavaroiden eikä painotuotteiden kaupustelua, esittelyä tai ilmaisjakelua ilman HKL:n antamaa lupaa.

23 § Raitiovaunussa matkustava ei saa koskea laitteisiin, jotka on tarkoitettu vain kuljettajan hoidettaviksi.

24 § Raitiovaunussa matkustava ei saa tarpeettomasti puhelemalla tai muulla tavoin häiritä kuljettajaa hänen tehtävässään.

Voimaantulo

25 § Raitioliikennesääntö tulee voimaan, kun HKL:n johtokunta on sen hyväksynyt 1.7.2014.